

**Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused,
mis käsitlevad puuetega inimeste juurdepääsu spordile**

(2019/C 192/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

ARVESTADES, ET

1. aastaks 2020 on ELis arvestuste kohaselt 120 miljonit puudega inimest. EL edendab puuetega inimeste jaoks võrdsed võimalusi ja võrdsed juurdepääsu. Olulise osa liidu strateegiast moodustab töö tõketeta Euroopa saavutamiseks; ⁽¹⁾
2. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ⁽²⁾ artiklis 3 sätestatud üldpõhimõtted, artiklis 2 sätestatud universaalsaini määratlus ning artiklis 30 sätestatud erinormid kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses osalemise kohta on eriti asjakohased puuetega inimeste sporditegevuses osalemiseks teistega võrdsel tingimustel;
3. ELis on peetud puuet ja haigust sageli põhjuseks, miks inimene ei osale spordis ja füüsilises tegevuses; ⁽³⁾
4. Spordialad võivad olla kavandatud spetsiaalselt puuetega inimeste jaoks või neile kohandatud, et võimaldada puuetega inimeste juurdepääsu sõltumata nende puude liigist, olgu selleks siis kas kehapuue, intellektipuue või meelepuue. Teatavatel tingimustel saab puuetega inimestele mõeldud spordialasid harrastada koos nendega, kellel ei ole puuet, olles tõendiks spordi kaasavast olemusest;
5. Spordi kasutegur sotsiaalsel kaasamisel ning eelkõige spordi roll vähemus- ja marginaliseeritud rühmade integreerimise edendamisel ja saavutamisel on leidnud laialdast tunnistamist.
6. Puuetega inimestele mõeldud suured spordiüritused on muutunud järjest populaarsemaks, nagu on näidanud viimased suvised ja talvised paraolümpiamängud, millel oli väga suur televaatajaskond kogu maailmas, ning puuetega inimeste jaoks mõeldud rahvusvahelisi spordiüritusi korraldatakse üha rohkem;

RÕHUTAB, ET

7. puuetega inimestel on suurem tõenäosus sattuda sotsiaal-majanduslikult ebasoodsasse olukorda, nagu vaesus või madal sissetulek, sotsiaalne isoleeritus, diskrimineerimine, piiratud juurdepääs tööturule ja spordile, väiksemad haridusväljavaated ja tervisega seotud aspektid. Need avaldavad negatiivset mõju puuetega inimeste võimalustele osaleda spordis;
8. otseselt seoses spordiga võivad puuetega inimesed seista silmitsi järgmiste raskustega:
 - a) puude raskus võib piirata liikumist ja isegi tekitada füüsilist valu teatavates treeningu- või võistlussituatsioonides. See asjaolu koos mitmesuguste takistustega võib tekitada inimesel oma puudest negatiivse või piirava kuvandi ning eelkõige võib inimene kaotada usu, et suudab spordiga tegeleda;
 - b) vajadus puuetega seotud erioskuste ja -teadmise järele nende seas, kes töötavad puuetega inimestega spordiga seotud kehalise tegevuse keskkonnas, pidades eriti silmas kehalise kasvatususe õpetajaid, sporditreenereid ja muid sporditöötajaid;
 - c) juurdepääsetava sporditaristu kättesaadavus seoses sporditreeningute või spordiürituste külastamisega, spordirajatistega, kus puuetega inimeste sporti saab harrastada, või spordiüritustega, kus puuetega inimesed saavad osaleda;
 - d) lisafinantskulutused sellise spetsiaalse spordivarustuse soetamiseks või tugiteenuste osutamiseks, ilma milleta ei ole treeningud või sportmängud võimalikud;

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141#navItem-3>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ TNS Opinion & Social (2018); Sport and physical activity, Special Eurobarometer 472; Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraadi tellitud uuring, mille kaaskoordineerijaks oli komisjoni teabevahetuse peadirektoraat; andmete kogumine, detsember 2017.

9. spordis osalemist tuleks käsitleda spordiharrastuse kui kehalise tegevuse või ühiskonnaelus osalemise perspektiivist, näiteks spordiüritustel osalemine või spordielus aktiivselt vabatahtlikuna kaasalöömine või spordi- või fänniklubi liikmena tegutsemine;
10. spordis osalemine saab aidata parandada nii puuetega inimeste heaolu kui ka nende füüsilist ja vaimset tervist, suurendades samal ajal isiku liikuvust ja sõltumatust ning edendades sotsiaalset kaasatust;
11. spordiga tegelemine varasest east peale pakub puuetega inimestele lisahüvesid, kuna sellel on positiivne mõju motoorsete oskuste arengule, mis aitab oluliselt parandada inimese üldist elukvaliteeti;
12. suurem meediatähelepanu puuetega inimeste eliittasemel spordile või puuetega sportlastele võib innustada nii puuetega kui ka puudeta inimesi alustama spordiga tegelemist. Selleks et suurendada puuetega inimeste spordi atraktiivsust, tuleks teha jõupingutusi tagamaks piisaval tasemel meediatähelepanu rohujuuretasandi spordile, piiramata seejuures meediavabadust;
13. tugitehnoloogial saab olla tähtis roll, et aidata puuetega inimestel osaleda sporditegevuses nii rohujuure tasandil kui ka eliittasemel. Murekohaks võib siiski olla selle laialdane kättesaadavus ja taskukohasus;
14. dopinguvastaste reeglite ja võistluste tulemuste kokkuleppimisega võitlemise reeglite rakendamine ja järgimine, samuti puude täpse hindamise ja tugitehnoloogia ausa kasutamise tagamine on võtmetähtsusega selleks, et soodustada puuetega inimeste spordi kestlikku arengut;
15. spordisektori, sealhulgas puuetega inimeste spordi toetamisel on väga tähtis roll vabatahtlikul tegevusel;
16. puuetega inimeste spordis osalemise suurendamiseks mõeldud strateegiatesse ja poliitikameetmetesse on oluline lisada sooline perspektiiv;
17. sport võib pakkuda võimalusi puuetega ja puudeta inimeste vaheliseks sotsiaalseks läbikäimiseks, mis teeb spordist väärtusliku vahendi kaasamise ja vastastikuse mõistmise edendamiseks;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES, TEGUTSEDES KOOSKÖLAS SUBSIDAARSUSE PÕHIMÕTTEGA JA ASJAKOHADEL TASANDITEL, TEGEMA JÄRGMIST

18. toetama sotsiaalset teadlikkust ja hariduskampaaniaid pereliikmete, eestkostjate, isiklike abistajate, kehalise kasvatusõpetajate, treenerite, sporditöötajate ja muude asjakohaste osalejate jaoks nii puuetega inimeste kui ka puudeta inimeste spordielus, et soodustada puuetega inimeste jaoks avatud ja tervitavat lähenemisviisi ning asjakohast arusaamist kõikide, sealhulgas puuetega laste ja täiskasvanute poolt sporditegevuses osalemise võimalustest ja hüvedest; asjakohasel juhul pakkuma abi puuetega inimeste pereliikmetele ja eestkostjatele, et innustada puuetega inimesi spordis osalema;
19. toetama kehalise kasvatusõpetajate, treenerite, muude sporditöötajate ja üldiselt vabatahtlike, kas puuetega või ilma, täiendõpet ja -koolitust, pakkudes neile vajalikke teadmisi ja erioskusi ning nähes ette asjakohase pädevuste tunnustamise, et võimaldada neil kaasata puuetega inimesi erinevatesse kehalise hariduse andmise või spordikeskkondadesse. Sellistes koolitusprogrammides tuleks võtta arvesse erinevusi spordis osalemisele keskendunud inimeste vajaduste ja tulemustele keskendunud inimeste vajaduste vahel;
20. võtma meetmeid tagamaks nii puuetega inimeste kui ka puudeta inimeste juurdepääsu sporditaristule, sealhulgas võimalus külastada spordiüritusi, treenida või osaleda spordis. Meetmed võivad seisneda spordirajatistele juurdepääsu standardite väljatöötamises või parandamises; individuaalse inimtoe pakkumises; vahendite kättesaadavaks tegemises; ELi olemasolevatest rahastamisvõimalustest teadlikkuse suurendamises riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi spordiorganisatsioonide seas või asjakohasel juhul puuetega sportlaste esindajate osalemises asjakohastes spordiorganisatsioonide kogudes;
21. soodustama asjakohasel juhul riiklikes koolisüsteemides kaasavaid spordi- ja kehalise hariduse programme puuetega laste vajadustega arvestamiseks, eesmärgiga pakkuda võrdseid võimalusi kõikidele lastele, toetades nende osalemist spordiga seotud kehalises tegevuses ja ärgitades nende huvi spordi vastu;

22. kasutama olemasolevaid liikmesriikidevahelisi koostöökanaleid eksperditeadmiste ja heade tavade vahetamise soodustamiseks, eesmärgiga parandada puuetega inimeste juurdepääsu spordile;
23. käsitlema eliit- ja tipptasemel sportlaste küsimust puuetega inimeste võrdsete võimaluste ja mittediskrimineerimise kontekstis ning suurendama sellega seoses koostööd ja heade tavade vahetamist liikmesriikides spordiküsimuste eest vastutavate asutuste vahel;

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA EUROOPA KOMISJONI ÜLES NENDE VASTAVA PÄDEVUSE PIRES

24. kaaluma rahalise abi andmist spetsiaalselt puuetega inimeste spordi edendamiseks loodud organisatsioonidele ja tavaspordi organisatsioonidele, kes arendavad puuetega inimestele mõeldud sporditegevust, muu hulgas eesmärgiga neid kahte spordikogukonda üksteisele lähendada;
25. soodustama ja toetama meetmeid, asjakohasel juhul ELi tasandil, mis on seotud puuetega inimeste sporti käsitleva statistika regulaarse kogumisega ja vastavate näitajate väljatöötamisega, näiteks spordis osalemise määrad, osalemise takistused, spordiklubides registreeritud puuetega inimeste arv või spordihuvi tase; ⁽⁴⁾
26. kaaluma asjakohaste eksperdirühmade töös puuetega inimeste täiel määral ja tulemuslikult spordis osalemise küsimuse käsitlemist, sealhulgas erioskuste ja -koolituste pakkumist, mida on vaja seoses puuetega inimeste juhendamisega; ⁽⁵⁾
27. kasutama programmi „Erasmus+“ spordiga seotud rahastamisosa spordi propageerimiseks puuetega inimeste seas ning liikmesriikide ja sidusrühmade vahel heade tavade ja poliitikapõhimõtete vahetamiseks, Euroopa sotsiaalfonde sporditöötajate erialaseks koolitamiseks või kaasamiseks sporditegevuse kaudu, Euroopa regionaalarengu fonde sporditaristule juurdepääsu käsitlemiseks ning asjakohasel juhul programmi „Euroopa horisont“ rahastatud projektide uuringutulemusi, et edendada innovatiivseid lahendusi puuetega inimeste spordis osalemiseks;
28. asjakohasel juhul tutvustama selliseid rahastamisvõimalusi ja rahastatud projektide tulemusi puuetega inimestele, spordiorganisatsioonidele ja muudele asjaomastele valitsusvälistele osalejatele;
29. tõstma teadlikkust puuetega inimeste spordi valdkonnas tehtava töö positiivsest väljundist, sealhulgas positiivsest mõjust, mis on spordil puuetega inimeste sotsiaalsele kaasatusele;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

30. integreerima ka edaspidi sporditeema peamistesse tulevikus võetavatesse meetmetesse, millega toetatakse tulevasi poliitikaid seoses puuetega inimestega, tuginedes seni saadud kogemustele puuetega inimesi käsitleva Euroopa strateegia rakendamisel;
31. kui sporditeemasid arutatakse sotsiaalpartneritega ELi tasandi sotsiaaldialoogi protsessides, hõlmama ELi poliitikat ja meetmeid, mis käsitlevad puuetega inimeste vajadusi ning soodustavad puuetega inimeste ja nende esindusorganisatsioonide osalemist; ⁽⁶⁾
32. kasutama Euroopa puuetega inimeste vajadusi arvestava linna auhinda võimalusena juhtida rohkem tähelepanu linnadele, kes hõlbustavad puuetega inimeste juurdepääsu spordirajatistele, ning hindama, kuidas saab ELi puudega isiku kaart aidata suurendada spordiürituste külastamist puuetega inimeste poolt;
33. integreerima puuetega inimeste spordi teema erinevatesse ELi tasandil käsitlevatesse spordiküsimustesse, nagu sportlaste topeltkarjäär või tervist tugevdav keheline aktiivsus (HEPA); ⁽⁷⁾

⁽⁴⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 31.

⁽⁵⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 30.

⁽⁶⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 4 lõikega 3.

⁽⁷⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/activities/hepa-europe>

KUTSUB SPORDILIIKUMIST ÜLES

34. edendama tihedas koostöös puuetega inimestega ja nende esindusorganisatsioonidega puuetega inimeste osalemist tava spordis kõikidel tasanditel, ⁽⁸⁾ eesmärgiga aidata spordil edukalt täita oma sotsiaalset ja hariduslikku funktsiooni;
35. kasutama olemasolevaid solidaarsusmehhanisme, eelkõige professionaalse spordi tasemel, et puuetega inimeste sporti saaks piisavalt rahastada;
36. võtma spordivõistluste süsteemide kujundamisel või üldisemalt spordis osalemise soodustamisel kaasava lähenemise viisi, soodustades selliseid meetmeid nagu võistluste ja auhinnatseremooniate korraldamine nii puuetega inimeste kui ka puudeta inimeste jaoks samal ajal ja samas kohas; samas vaimus hõlbustama asjakohasel juhul puuetega inimeste kaasamist puudeta isikute või nende võistkondade treeningusessioonidesse;
37. tagama treeningu-, spordi ja vastuvõturajatiste juurdepääsetavuse ⁽⁹⁾ ning mõistlike majutustingimuste pakkumise ⁽¹⁰⁾ puuetega inimeste vajadustega arvestamiseks;
38. suurendama puuetega inimeste teadlikkust olemasolevatest spordiga tegelemise ja treeninguvõimalustest, mis vastavad nende vajadustele;
39. looma partnerlusi asjakohaste era- ja avaliku sektori institutsiooniliste osalejatega, kes on tegevad puuetega inimeste valdkonnas, et paremini mõista puuetega inimeste vajadusi ja huvisid ning innustada suuremat osalemist spordi programmides ⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 30 lõikega 5.

⁽⁹⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 9.

⁽¹⁰⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 5 lõikega 3.

⁽¹¹⁾ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 4 lõikega 3.

LISA

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD TULETAVAD MEELDE

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 165, ⁽¹⁾ milles rõhutatakse spordi sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni;
2. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste konventsiooni, ⁽²⁾ mille osaline EL on ja milles tunnistatakse näiteks puuetega inimeste õigust osaleda kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses;
3. Euroopa Komisjoni teatist „Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020: uued sammud tõketeta Euroopa suunas“, milles seoses spordiga rõhutatakse vajadust parandada puuetega inimeste juurdepääsu spordile, edendada nende spordiüritustel osalemist ja innustada neile mõeldud spordiürituste korraldamist; ⁽³⁾
4. nõukogu järeldusi „Puudega inimesi käsitleva Euroopa strateegia 2010–2020 rakendamise toetamine“; ⁽⁴⁾
5. 11. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, kooolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ; ⁽⁵⁾
6. nõukogu resolutsiooni Euroopa Liidu spordialase töökava (2017–2020) kohta, ⁽⁶⁾ milles pööratakse erilist tähelepanu sotsiaalsele kaasamisele;
7. nõukogu järeldusi spordi rolli kohta aktiivse sotsiaalse kaasamise aluse ja edasivijjana; ⁽⁷⁾
8. nõukogu järeldusi spordi panuse kohta ELi majandusse ning eeskätt noorte töötuse vastasesse võitlusse ja sotsiaalsesse kaasatusse; ⁽⁸⁾
9. nõukogu järeldusi vabatahtliku spordialase tegevuse kui sotsiaalse kaasamise platvormi kohta; ⁽⁹⁾
10. nõukogu järeldusi treenerite rolli kohta ühiskonnas ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A12008E165>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ Dok. 16489/10 – KOM(2010) 636 (lõplik).

⁽⁴⁾ ELT C 300, 11.10.2011, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 50.

⁽⁶⁾ ELT C 189, 15.6.2017, lk 5.

⁽⁷⁾ ELT C 326, 3.12.2010, lk 5.

⁽⁸⁾ ELT C 32, 4.2.2014, lk 2.

⁽⁹⁾ ELT C 189, 15.6.2017, lk 40.

⁽¹⁰⁾ ELT C 423, 9.12.2017, lk 6.